

STAN KAO UNIVERZALNO PRAVO

Jeftino i kvalitetno

PRIPREMILA:
Tanja Vrančić

Prikazane su kuće od bambusa za beskućnike u Hong Kongu i posebne drvene modularne kuće za mlade u Londonu, a posebnost im je da se mogu međusobno kombinirati

Stanovanje je osnovna čovjekova potreba, a njezino je podmirivanje složen proces i ovisi o političkim, socijalnim i gospodarskim prilikama pojedine zemlje. Pravo na kvalitetan stan, koji si pojedinac može priuštiti i koji je pristupačan, univerzalno je ljudsko pravo. U ostvarivanju prava na stan posebno su ugrožene osobe s invaliditetom, osobe bez zaposlenja, obitelji s djecom i mlade obitelji.

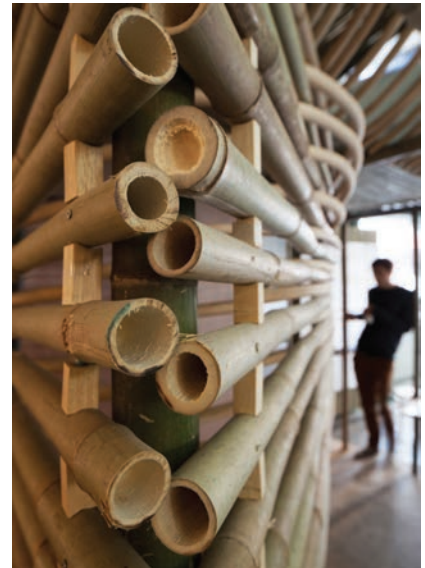
Donosimo dva prijedloga za rješavanje stambenog pitanja ugroženih kategorija stanovništva na različitim stranama svijeta.

Domovi za smještaj beskućnika

U pokušaju da olakša nedaće beskućnika koji žive u Hong Kongu i drugim

gradovima širom jugoistočne Azije, arhitektonski biro *Affect-T* nedavno je projektirao prototip malene kuće od bambusa. Predloženo je da ti mali domovi služe kao privremeno sklonište dok njihovi stanari ne osiguraju stalan smještaj, a mogu biti postavljeni pokraj drugih stambenih jedinica kako bi se formirale male zajednice u napuštenim industrijskim zgradama.

Dvokatni dom od bambusa ima samo 15 m² i uključuje dnevni boravak, čajnu kuhinju, kupaonicu, sklopivi stol za blagovanje i radni prostor te dio za spavanje. Domovi različite veličine mogu se međusobno kombinirati i tako formirati veće površine za prigode poput zajedničkog objedovanja, organizaciju zabava ili za obrazovanje.

Detalj spajanja bambusa

Ideja je da se brojne stambene jedinice kombiniraju i grupiraju što ih čini pogodnim za pojedince, parove ili cijele obitelji. Individualni će domovi imati odvojene priključke za vodu i struju te po-

Unutrašnjost kuće od bambusa

Dom od bambusa u napuštenoj tvornici

seбно mjesto za odlaganje otpada, dok će povezane grupe dijeliti hlađenje i grijanje te će biti zaštićene od vremenskih nepogoda industrijskim strukturama u kojima će biti smještene. Modularnost će tranzicijskoga stambenog sustava ovisno o potražnji utjecati na rast ili smanjivanje broja jedinica.

Domovi od bambusa gradit će se brzo i jeftino uporabom lokalnih materijala, uz dodatak zakrivljenih komada ratana (vrsta tropskih palmi) za povezivanje zidova i stropa koji omogućuju odgovarajuću i potrebnu ventilaciju te privatnost. Vjeruje se da bi predloženi stambeni prostor bio veliko poboljšanje za više od 280.000 stanovnika koliko ih prema procjenama trenutno živi na ulicama Hong Konga. Projekt ujedno predviđa i gradnju većih stambenih jedinica, ali i domova pogodnih za osobe s invaliditetom. Prototip mikrokuće od bambusa interaktivno je prikazan na bienalnoj izložbi u Hong Kongu.

Rješenje za mlade

Goleme cijene nekretnina i promjene u poticajima stambenog sustava u Velikoj Britaniji učinile su da su cijene zakupa postale prevelike za mnoge mlade stanovnike Londona, pa ih sve veći broj živi na ulicama ili u zajedničkim hostelima. YMCA (The Young Men's Christian Association – Kršćanski savez mladih ljudi, poznat i po skraćenici "Y") podružnica iz jugozapadnog Londona u suradnji s arhitektonskim biroom *Rogers Stirk Harbour + Partners* pokušala je riješiti tu sve

veću stambenu krizu mladih. Rešenje je proizvedeno u suradnji s proizvođačem drvenih panela za građenje *Insulshell Ltd.* i nazvano *Y:Cube* (u slobodnom prijevodu: Kocka za mlade). Zapravo to je maleni dom, uglavnom izgrađen korištenjem obnovljivih materijala, a stana-rima nudi neovisnost i privatnost koje inače nema u zajedničkom hostelu. Unutrašnji prostor *Y:Cubea* ima 26 m² i može se usporediti s prostorom tzv. studio-apartmana, pogodnog za jednu osobu. Svaki je stan predgotovljen u tvornici uporabom obnovljivog drva kao primarnoga građevnog materijala, zajedno s nužnim vodovodom i grijanjem te ugrađenim elektroinstalacijama. Takav modularni sustav omogućuje stambenim jedinicama *Y:Cubea* da se lako postave jedna uz drugu ili jedna na drugu, u klasterima od 24 do 40 na odabranim jeftinijim parcelama. Unutrašnjost se sastoji od spavaće sobe, kupao-nice, kuhinje i dnevnog boravka u jednom prostoru. Uočljiv je stupanj prilagodljivosti jer raspored nudi mogućnost drukčije organizacije pregradnih zidova, ali i dodavanja novih prozora. Mladi se ljudi teško bore s troškom iznajmljivanja, ali čak i zaposlenima kombinacija

Y:Cube postavljen ispred tradicionalne londonske kuće

Tvornička proizvodnja

Unutrašnjost jedne stambene jedinice

Mogućnost povezivanja stambenih jedinica

niskih plaća i visokih najmnina nekretnina ne dopuštaju osamostaljivanje. Napredovanjima u poslu dobivaju neovisnost u hostelskom smještaju, ali se kada dođe vrijeme napuštanja javljaju veliki problemi jer se nemaju kamo preseliti.

Kuće nazvane *Y:Cube* stoje 30.000 funti, a platit će ih dobrotvorne ustanove, registrirani pružatelji usluga stanovanja ili lokalne vlasti. Procijenjeni im je vijek trajanja 60 godina, a cijena iznajmljivanja bit će između 125 do 175 funti na tjedan. Najvažnije da će cijene iznajmljivanja biti u rangu sa stambenim dodatkom koji daju lokalne vlasti, što će mnogim mladim ljudima značiti veliku i značajnu pomoć.

Zahvaljujući odličnoj izolaciji, što je potvrdilo i trodnevno ispitivanje, svaki će pojedinačni dom moći biti osvijetljen i zagrijan na 20 °C tijekom cijelog dana i noći za iznos od samo 7 funti na tjedan. *Y:Cube* je inače projektiran da u cijelosti ispunji i tzv. maksimalnu razinu 6 (Level 6 Code) za održive domove – vladin program koji mjeri održivu gradnju stambenih zgrada. Prvo se postavljanje klastera *Y:Cubea* planira u londonskoj općini Merton i vjeruje se da će biti završeno do kraja 2014., a sastojat će se od 36 jedinica koje će ponuditi smještaj lokalnim mladim ljudima.

Izvor:

<http://humble-homes.com/>